

Twee dagen in Herrestad,

OF

EEN KERSTFEEST IN ZWEDEN.

~~~~~

UITGEGEVEN DOOR DE
NEDERLANDSCHE ZONDAGSCHOOLVEREENIGING.

—••••—

AMSTERDAM.
HÖVEKER & ZOON.
1873.

Prijs f —.10; 100 Ex. f 7.50.

Twee dagen in Herrestad,

OF

EEN KERSTFEEST IN ZWEDEN.

UITGEGEVEN DOOR DE

NEDERLANDSCHE ZONDASCHOOLVEREENIGING.

AMSTERDAM.

HÖVEKER & ZOON.

1873.

Amsterdamsche Stoomdrukkerij van Roeloffzen & Hübner.

Twee dagen in Herrestad,

OF

EEN KERSTFEEST IN ZWEDEN.

I.

Een Kerstavond onder vreemden.

Ditmaal voert het Kerstboekje ons over de zee. We gaan de Noordzee in, varen haar door tot benoorden Denemarken; — dan de Sond in naar Zweden. Dat land is u toch zeker niet geheel onbekend, lieve lezer. Gij weet toch, dat het dierbaar Evangelie der zaligmakende genade Gods er in alle dalen, op schier alle bergen gepredikt wordt, en dat daar, onder sneeuw en ijs, veel duizend harten warm voor onzen God en Zaligmaker kloppen.

Wij stappen aan wal. 't Is wel een weinig koud, maar dit zal ons niet hinderen. Ik ga u voor naar Bethlehem.

Bethlehem? — Wel zeker, al ligt het niet in het oosten. Het koude Noorden heeft ook zijne Bethlehems; want Bethlehem is het overal waar heilbegeerige zielen om de kribbe van Jezus knielen.

Wij komen IJstad voorbij. Och, dat is niet veel bijzonders, een landelijk plaatsje. Slechts een enkele boerenslede of wat ontmoet ons op hare straten. Wij volgen een dier sleden; dat gaat goed hé? Welk eene menigte pijnboomen en welk eene onafzienbare massa sneeuw! Wij moeten dit groote sparrebosch door! Dat spreekt ook al van Bethlehem. De pijnboomen hebben verstand van Kerstmis, dat verzeker ik u! O, wat zouden ze gaarne de koude sneeuw afschudden en het eenzame veld verlaten om bij de lieve christenkinderen te komen, zich met kaarsjes te versieren en gezangen te hooren, zooals men die alleen op het Kerstfeest hoort! Maar nu moeten zij in het bosch blijven staan en vriezen maar wit en stijf. Wij reizen intusschen maar altijd voort; nog vijf mijlen verder dan waren wij reeds in de groote breede straten van Lund. Maar zóóver gaan wij niet; wij blijven aan deze zijde, dáár waar tusschen het bosch en het heideveld die verstrooide hutten staan. Ziet gij wel, daar stijgt die rook boven de daken op?

Maar kijk nu dat groote huis eens aan. Dat ziet er flink uit, hé? Dat is het landhuis of kasteel; daar woont de eigenaar of eigenares, wien dit dorp zoo goed als geheel toekomt. We zijn aan ons doel, lezers. Weest ons welkom in het het eenzame Herrestad, waarvan de geleerde lieden niet veel weten te verhalen, ja dat gij op menige landkaart zelfs niet vinden zult; maar waarvan onze lieve Heere God in den hemel des te meer weet; want die is daar recht goed bekend.

Daar komt ons eene vrouw tegen met twee kinderen. Ik vraag haar in het Zweedsch waar men in Herrestad eene

goede herberg vindt. «Dit zal moeielijk genoeg gaan;» antwoordt zij; «om reizigers te herbergen daártóe is ons Herrestad niet ingericht. Maar gaat gijlieden slechts mede naar het landhuis; daar is dezen avond voor allen Kerstfeest; gij moogt er gerust binnentreden, onze goede landvrouw zal er stellig blij mee zijn.»

Kom aan dan maar, naar binnen. Nu dat huis houdt de eer van Herrestad op; het schijnt daarbij ter eere van het Kerstfeest groen gemaakt te zijn en eenige sparren staan voor de deur op schildwacht. In het groote achterhuis is een geheele schare kinderen bijeen; zie, daar zijn ze van allerlei ellemaat, zooals ge ze maar begeert kunt ge ze uitzoeken, — en mannen en vrouwen er ook bij.

Men spreekt heel zacht, er wordt hier slechts gefluisterd; want iets van belang is op de komst. De kinderen zijn zindelijk gekleed, slechts twee of drie dragen bedelaarslomp en staan verlegen en droevig in een hoek. Daar komt eene dame de zijdeur uit; zij ziet rond alsof ze iets zoekt. Wie zoekt ze? Ik denk die bedelaarskinderen in den hoek, want ze spreekt in stilte met hen en streelt ze vriendelijk langs de wangen.

Ik doe een stapje voorwaarts en meld mij aan. O, wat is die lieve dame verheugd! De lezer moet weten dat wij landslieden zijn, zij en ik, wij zijn beiden uit Hamburg geboortig. «Van Hamburg!» roept zij en reikt mij de hand, «wees welkom, landgenoot! Dat is mij dan eerst eene Kerstvreugde! 't Is maar wat goed, dat ge hier zijt, wij vieren hier ook Kerstfeest op Hamburgsche manier, al leven wij ook midden in Zweden. Gij zijt mijn gast en al wie ge bij u hebt.»

Hoe gelukkig, lezer, dat ge met een Hamburger op reis zijt gegaan; maar geloof stellig dat ge toch ook welkom zoudt geweest zijn zonder hem. Alle Amsterdammers, Rotterdammers, Haarlemmers, Hagenaars, Utrechtenaars, enz. die naar Bethlehem zoeken en het Kindje in de kribbe wenschen te aanbidden, zijn hier welkom, groot of klein. Het feest begint.

Mevrouw Gerhard — zoo heet de Hamburgsche dame midden in Zweden — neemt de drie bedelknapen bij de hand en doet de deur eener zijkamer open. Alles treedt binnen, eerst de kinderen, dan de volwassenen, die kunnen hun over het hoofd zien. O, hoe mooi! Daar staat eene kleine hut midden in de kamer op de tafel. O, neen, 't is een stal en daarin eene kribbe met mos en stroo en het kindje, en Maria biddend neergekniel, en daarachter de herders met gevouwen handen! Zie eens hoe lief, en dan in zulk eene flauw verlichte kamer; — ziet ge wel hoe al het licht van die kribbe uitgaat! Welke kaars zou daar wel branden? En boven den stal is een scherm aangebracht, waarop met vurige letters te lezen staat:

«U is heden geboren de Zaligmaker, welke is Christus de Heer.»

Niemand sprak nog een woord, maar aller oog tuurde op dat eenvoudige en vriendelijke tooneel. Daar begint een krachtige, volle mannenstem, — 't is die van den schoolmeester — het in geheel Duitschland zoo wel bekende lied aan te heffen:

«Van uit den hemel daal ik neer, enz.» en allen vallen gezamenlijk in. O, wat klinkt dat schoon; ofschoon in

eene andere taal ; het zijn dezelfde woorden ; dezelfde harten zeker ook ! En als het laatste couplet weggesmolten is :

Lof, eer zij God in zijnen troon,
 Hij schenkt ons zijnen eengen Zoon,
 Zoo looft Hem nu der engelschaar
 En 't jubelt al in 't jubeljaar!"

zoo spreekt de schoolmeester een kort maar innig en hoogst eenvoudig gebed uit en leest daarop de Kerstgeschiedenis uit Lukas II. Hier hooren wij weder hoe die arme herders daar 'snachts op het veld lagen en hoe die engelen in een heerlijk licht gehuld van den hemel daalden om dat schoone, nooit volzongen lied aan te heffen en daarna de herders den weg naar de kribbe te wijzen. Dat alles leest de schoolmeester en daarna vertelt hij aan allen, daar tegenwoordig, welk eene onuitsprekelijke vreugde het is voor het arme zondaarshart, als daarbinnen de Heere Jezus Christus is geboren en hoe Hij zijne handen uitstrekt naar de arme, ja naar de armste onder de armen.

't Zou mij inderdaad spijten als gij Amsterdammers, Rotterdammers, Groningers, Utrechenaars, Haarlemmers of wie ge wezen moogt, daar volstrekt geen verstand van hadt; want die van die geboorte niets weet, zal het koninkrijk Gods niet zien.

Hoort verder wat de schoolmeester zegt: «Ziet lieve kinders, dewijl de Heere Christus u zoo lief heeft, daarom heeft Hij ook u allen, die hier gansch verlaten waar en van den Verlosser niet in het minste kennis droegt, op de straten en hoeken der wegen opgezocht en uit de ellende

opgetrokken, en hier in ons veel bemind Herrestadterhuis geleid, opdat gij daar zoudt leeren Hem te kennen, tot Hem te bidden en te leeren arbeiden voor uw dagelijksch brood. De Heere Christus is nu zelf uw huisvader en verzorgt u, zooals uw eigen vader en moeder, ja nog veel beter. Nu is het heden weder Kerstfeest en onze Heiland wilde bij vernieuwing zijne liefde bewijzen en zijne heerlijkheid vergrooten, daarom heeft Hij weder drie kinderen opgezocht, die zonder Hem in het wild liepen rond te dwalen. Hij heeft hen evenzeer bij de hand gevat en tot ons gebracht en tot ons gezegd: hier breng ik u drie lieve kinderen tot een Kerstgeschenk; zij behooren Mij toe, Ik zend ze u voor uw kindershuis. Neemt ze op, vertelt hun van Mij, leert hen bidden en arbeiden; Ik wensch dat ze vroom worden en bij Mij in den hemel komen. Ziet, hier zijn die drie knapen! Komt eens voor den dag, lieve kinders!»

En de goede Mevrouw Gerhard bracht de kinderen met hunne lompen omhangen te voorschijn. Ach, daar stonden zij met hunne bleeke, droevige aangezichten en keken beschaamd naar den grond. Maar de schoolmeester sprak: «Vreest niet, ik verkondig u groote blijdschap; want u is heden de Heiland geboren! Gij lieve kinderen, zult heden bij ons blijven; wij zullen u ook liefhebben en gij zult met ons den Heer zoeken en vinden.»

Eén van het drietal ving aan luide te weenen. — «Wees getroost, mijn zoon,» sprak de oude, «gij hebt een getrouw God en Heiland, en die zal u verlossen en redden en gij zult een geliefd kind van God worden. Vouwt uwe handen, wij zullen ons tot Hem wenden.»

En toen bad hij; o zoo ernstig en smeekend. Hij bad voor de kinders en voor allen, die daar aanwezig zijn, en voor allen, die thans op de wijde wereld Kerstfeest vieren — en voor allen, die het niet vieren; en eindelijk ook voor hemzelve, dat God hem zijnen Geest en zijne liefde doe verstaan en daarvan veel toebedeede om deze arme verlaten kinders te besturen. Na het «amen» zongen wij allen den apostolischen zegen, die in ons Psalmboek aldus luidt

O, Vader, dat uw liefde ons blijk,
 O, Zoon, maak ons uw beeld gelijk,
 O, Geest, zend uwen troost ter neer,
 Drieëenig God, U zij al de eer.

Hoort, wat luidt daar? Dat schijnt wel de etensbel te zijn. Men hoort haar evenwel in de aangrenzende kamer. Daar opent zich ook die deur, terwijl het licht achter den stal uitgaat. O, als een zon schijnt het daar binnen.

De kleinen staan een oogenblik als aan den grond genageld, terwijl zij met beide handen de oogen bedekken, alsof het onverwachte licht hen had verblind. Mevrouw Gerhard geleidde de drie haveloozen 't eerst in de feestzaal; daar verdween de droevige wolk van hunne voorhoofdjes; daar schitterden hunne oogen en met bevende lippen begonnen zij iets te gevoelen van wat het zegt: bemind te worden, — uit liefde bij een Christelijk feest te worden toegelaten. De anderen volgden voor en na: uit ieders keel ontsnapte onwillekeurig een uitroep van verbazing en vreugd.

Op lange tafels stonden drie geweldig groote pijnboomen,

in hunne donkergroene takken raakte schier het eene kaarsje het andere. Op ieders spits zweefde een engel met vergulde vleugelen. Maar wat hing van de takken naar omlaag? Wat deed ze buigen onder zoo zwaren last? Zoete krakelingen en kerstkransjes en koek en schoone blaadjes papier met prachtige versjes daarop gedrukt of geschreven en boekjes, en... Maar ziet eens, daar wordt ieder kind naar zijne eigene plaats gebracht aan den feestdich. Daar vindt een ieder een nieuw jak, of boezelaar, of handschoenen, een houten stuk speelgoed, en paardje of pop.

De drie knapen echter, die heden voor het eerst het Herrestadter kinderkuis binnentraden, vinden voor ieder een heel stel kleeren van top tot teen. En daarbij ligt nog voor ieder een schoon brood en een kaarsje; want in geheel Zweden krijgt ieder kind voor zijn kerstmis een brood en een licht. Het brood moet hen aan Christus doen denken als het brood des levens dat den zielehonger stilt, en het licht stelt Hem voor als het licht des hemels, dat iedere duisternis verjaagt.

De drie haveloozen stonden geheel uit het veld geslagen en durfden niets aanroeren. Maar mevrouw Gerhard sprak hen vriendelijk toe, en vermaande hen al hunne nieuwe kleederen recht netjes en rein te houden. Nu begon het gejubel en gepraat. De ouders stonden daarbij; ik zag een ouden boer, wien in stilte de tranen over het aangezicht stroomden.

Daarop werden de krakelingen en het overige lekkers van de boomen geplukt en ieder toonde aan zijn buur de

pas ontvangen heerlijkheden. Wat werd de goede mevrouw hartelijk aangezien, bedankt en de handen gekust. Ook de ouders kwamen »duizendmaal bedanken”. Maar mevrouw Gerhard sprak: »Ik dank mijn Heiland, dat Hij mij weder vergund heeft met u Kerstfeest te vieren en dat wij allen mogen ondervinden hoe goed Hij het met ons meent.”

Op een gegeven teeken staan allen eerbiedig rondom den disch en de oude schoolmeester moet weder aller tolk tot God zijn om Hem in den gebede te loven en te danken.

Nu nog een lied, een handdruk en dan naar huis? . . . Volstrekt niet, er wordt met opzet haast gemaakt; dezen avond is er nog eene godsdienstoefening in de kerk van Karda (het kerspел waaronder Herrestadt behoort); daar zullen dan onze feestgenooten met de gemeente den heiligen nacht begroeten, den Kerstnacht, schooner dan de dagen!

Zoo zijn nu allen heengegaan en wij zijn alleen achtergebleven bij mijne Duitsche gastvrouw. O, wat heeft zij mij veel te vragen naar het Duitsche vaderland en het Rauhe haus aldaar, waar ook zoo heel veel arme zwervers opgenomen worden. Ik moet mij daarin haasten en zij heeft waarlijk den tijd niet om u te vragen hoe het gaat met Bethel, Talitha Kumi te Zetten en met het weeshuis van van 't Lindenhout en sommige andere stichtingen in uw vaderland, lezer. Ik heb haar ook ééne vraag gedaan. Ze is deze: »Hoe komt gij, goede mevrouw Gerhard, aan al die kinderen, hier in Herrestad? Is dit ook een gesticht of weeshuis?” En zij heeft mij geantwoord: »Ja mijn lieve broeder, dat kan ik u in vijf minuten niet vertellen. Nu gaan wij ook naar de kerk. Gij blijft toch van nacht bij

ons, dan kan ik u morgen alles nauwkeurig mededeelen.”

En toen zijn wij naar de kerk gegaan. O, dat is schoon, zulk een Kerstavond-dienst. 't Is er mij geweest of de Heer Jezus zelf in ons midden stond en zijn zegen over de vergaderde menigte uitsprak. En dat was geen droombeeld van mij. Waar men Hem in den geloove zoekt, zal men Hem ook in het geloof ontmoeten. O, hoe heerlijk zou het wezen als door heel de Christenheid, ja door heel de wereld op Kerstavond al de bedehuizen wijd openstonden en allen volstroonden van mannen, vrouwen en kinderen om den geboren Koning der Joden te begroeten. O, misschien gingen dan ook de Joden mede!

Mocht die tijd eens aanbreken!

II.

Een eerste Kerstdag in Herrestad.

De Kerstnacht was voorbij. Aan den avond van den eersten Kerstdag zaten wij in de kamer, — dezelfde waar gisteren de kinderen zongen en jubelden — stillekens bij elkaër. Aan de vensterruiten schitterden de ijsbloemen in den blauwen maneschijn; want in Zweden vriest het geweldig sterk; maar in den grooten kachel knetterde een lekker vuurtje.

Nog enkele vrienden van de gastvrouw waren tegenwoordig; haar opzichter, die hare zaken in Herrestad be-

hartigt, met zijne lieve vrouw zaten daar. Deze vrouw is ook uit Deutschland geboortig; zoo waren wij met ons drieën uit het Deutsche vaderland.

»Gij zoudt mij heden verhalen,» dus begon ik tot mevrouw Gerhard, »hoe de lieve God die arme kinderen tot u gebracht heeft en voor die ongelukkigen hier zooveel goeds gewerkt.»

»Ja, dat zal ik u nu eens verhalen,» antwoordde zij. »Maar dan moet ik u ook nog vele andere zaken verhalen, die er ook bij behooren en u zeker genoeg zullen doen. Maar de geschiedenis is lang. Het is nu — ja hoelang wel geleden? Juist één en twintig jaar. Nu toen zag het er bij ons dan al heel ellendig uit. De menschen hadden niets te eten en het vee evenmin. Alles had honger, en was bijna uitgehongerd. In ons dorp zijn de menschen zeer arm, want de grond is slecht en er groeit zoo weinig. Hongersnood komt hier, helaas! meermalen voor en ons ongelukkig kerspel van Karda evenals mijn ellendig Herrestad worden er vaak door geteisterd. In de dagen waarvan ik spreek, was het niet anders, huis aan huis schreeuwden de kinderen van den honger en waren de ouders buiten staat hen tevreden te stellen. Als het vee in den stal brulde, omdat er hooi noch stroo was, dan brak den armen boer het hart; ach, waarvan zou hij met de zijnen leven, als ook de eenige koe van honger gestorven was? Daarom deelde hij zijn laatste kruimels nog met het vee in het achterhuis, wat zou er van komen als God geen uitkomst zond? Daarbij blies de Noordewind door die houten hutten, dat geen ding er bijna op zijne plaats kon blijven hangen of liggen, en

de kinderen hurkten zoo dicht mogelijk bijeen om den kouden, ledigen haard, — terwijl daarbuiten de sneeuw zich hoog opstapelde en de wegen schier ontoegankelijk waren om een kleinen bedelaar door te laten. Als bij zoo-veel ellende de mensch zich niet ontfermd had dan zouden de steenen haast beginnen te roepen van mededoogen. Ik hielp wat in mijn vermogen was; want ik ben de vrouw van het landgoed en de Heere God heeft mij het zielenheil mijner onderhoorigen op het hart gebonden. Maar wat vermocht ik alleen onder de schier algemeene ellende. Ik riep zonder ophouden tot God, dat Hij in dezen nood ons uitkomst schenken zou.

«Op zekeren avond zat ik hier op deze plaats, waar wij nu zijn en had het hart overstelpt van zorg en kommer. Daar komt een brief aan uit Duitschland, postmerk Hamburg. In dien brief schreef mij een lieve vriend, die van onzen nood gehoord had, ik moest maar een paar andere menschen opzoeken, die ook een hart voor armen en ongelukkigen hebben; dan moesten wij samen geld bij elkaër zoeken te brengen, waarvoor wij brood koopen en den armen arbeid verschaffen konden, opdat zij voortdurend geholpen werden. Ook vermaande hij mij vooral zelf de armen op te zoeken en mij persoonlijk van hun toestand te overtuigen. Dit laatste had ik tot dusverre maar weinig gedaan. En de vriend, die zooveel goeden raad gaf, gaf ook nog meer dan dat: in zijn brief bevond zich eene tamelijke geldsom door Christenen te Bremen en Hamburg bijeengebracht om ons uitgehongerd Herrestad te hulp te komen.

Toen ik dien brief na de lezing weder toevouwde was het mij alsof de Heere God in den hemel mij zelf Zijn antwoord had gegeven op mijn gebed. Op eenmaal wierd ik vroolijk en vatte goeden moed: zóó moest het geschieden, zóó was de hulp gevonden.

Reeds den volgenden morgen zat ik in mijne slede; het was wel dicht bij Paschen maar toch fel koud; zoo reed ik den omtrek rond en hield bij alle grondbezitters en geestelijken stil. Overal dezelfde boodschap. «Help toch, wie helpen kan: bij ons in Herrestad verhongert het volk geheel en al.» En toen ik 's avonds thuis kwam, bracht ik in de slede een grooten buidel mede, die was geheel vol geld, dat mij voor de hongerijsden geschonken was. Toen ik het telde vond ik 2500 Zweedsche daalders, dat is tweemaal zooveel guldens. Zoo rijkelijk zegende God de allereerste poging. Ik kon dien nacht niet slapen, zoo vol was mijn hart. Den volgenden dag hebben wij eene armenvereeniging opgericht, namelijk wij met ons drieën, moederziel alleen: daarbij behoorden behalve ik, mijn oude schoolmeester, die gisteren bij den Kerstboom zoo schoon heeft gebeden, en mijne trouwe huishoudster. Maar de Heere Christus was de vierde bij ons. En toen zijn wij aan het werk gegaan om de ellende onder de oogen te zien. Nu gingen wij met ons drieën rond, huis uit, huis in, van stal tot stal. Maar het is niet te beschrijven wat wij toen hebben gezien. Alleen hier in Herrestad vonden wij vijf familiën, man, vrouw en kinderen in den ijskouden winter zoo goed als naakt, bijna van honger omgekomen, aan wanhoop en vertwijfeling ter prooi. Van den goeden God en zijne vertroosting wilde niemand hunner één enkel

woord hooren; zij waren geheel verhard en verstompt. Toen ik aan zekere vrouw vroeg of ze niet bad, vloekte ze mij in het aangezicht, en de kinderen zwoeren en scholden en raasden als de ouden. Ik had er bloedtranen kunnen weenen.

«Toen mijn goede schoolmeester van zijne bezoeken terugkeerde en in mijne kamer trad — gij moet weten dat hij vroeger soldaat is geweest en vooral niet sentimenteel uitgevallen — nu, de man was zoo wit als de muur en moest zich aan een stoel vasthouden om niet in onmacht te zinken. De menschen, die hij gevonden had, waren zoo naakt, zoo uitgehongerd en zoo godvergeten, dat het hem door de ziel had gesneden als een scherp zwaard.

«Nu eerst wisten wij hoe naar het er uitzag en hoe diep de put was, dien wij moesten trachten te vullen. Tijd was er niet te verliezen. Zoo spoedig mogelijk werden brood, meel en aardappelen opgekocht, zoo ook stroo voor het vee, en wij brengen warme dekens bij elkaar, kleederen voor mannen en vrouwen, ondergoed en bovengoed — al wat maar te grijpen en te vangen is. En nu nog een stuk of wat Bijbels en gezangboeken in den zak gestoken; want zonder Gods Woord helpt het aardsche brood toch niet. Zoo gaan wij op de hutten los en zeggen tot de lieden: «Hier hebt gij spijs en drank en hier zijn kleederen; dit alles geven wij u niet, maar uw hemelsche Vader en de Heer Jezus Christus, dien gij vergeten hebt, die zenden het u; die hebben u niet vergeten.» Dan lezen wij hun een psalm voor en daarna het verhaal van de spijziging van 5000 menschen door Jezus toen Hij nog op aarde rondwandelde.

«Toen ging dien armen menschen het hart open, en de kinderen keken ons aan en bedankten er zelfs niet voor; want zij begrepen volstrekt niet wat dit alles te beduiden had. Daarna [haalden wij garen en wol en zeiden tot die lieden: »Hier is garen en wol; gij moet werken; want die niet werkt, die zal ook niet eten. Wanneer gij verzadigd zijt van uwen maaltijd, dankt er dan God voor, zet u vervolgens neder om te spinnen en te weven; wij zullen het linnen en de wollen stof, die gij gemaakt hebt, u goed betalen — gij krijgt er aardappelen voor en meel en geld, opdat gij geen honger meer behoeft te lijden.»

«Dat beviel ons volkje bovenstbest en nu ging het aan den arbeid. In den haard brandde het vuur lustig, een flinke pot met meelbrij hing te pruttelen en het spinnewiel snorde, dat het een aard had. Ook het weven gelukte. Lijnwaad en wollen stof werd gefabriceerd, het werd goed verkocht, en toen onze koning en de koningin er van hoorden — de laatste was eene Nederlandsche prinses, lezers — hebben zij voor meer dan 1000 daalders goed bij ons besteld, jaar uit jaar in. Zij gebruikten dat voor uitdeelingen aan de armen in Stokholm. Ook in Duitschland hebben vele lieve vrienden ons geholpen en geheele kisten vol van onze goederen gekocht; dat was weer voor Duitsche armen, en voor de kinderen in het Rauhehaus te Hamburg en in vele andere gestichten van liefdadigheid. Zoo werkt hier de eene arme voor den ander en dat is zoo de wille Gods. Onze waren gaan ook nog veel verder weg, zelfs naar Lapland, heel bij de Noordpool; daar worden zij door de zendingvereenigingen heengezonden.

«Op deze wijze krijgen thans meer dan 160 familiën arbeid en brood, en tot dusverre heeft de goede God ons geholpen. Maar hoort, daar zijn mijne kinderen.»

In de zijkamer weérklonk een lied duidelijk en schoon, wij hielden op met spreken en luisterden allen:

Van strand tot strand van oord tot oord
Klinkt 't heerlijk Evangeliewoord:
De Heiland is geboren!
Van waar de zon in 't Oosten straalt
Tot waar ze in 't Westen nederdaalt,
Zal Jezus' heilzon gloren!

Wij, arme kinderen, zingen meé,
Ons Herrestad is een veilge ree
De stuurman is geboren!
De stuurman, die ons levenschip
Dwars door den golfslag, rots en klip,
Voert in de eeuwge haven!

Een jongen en een meisje traden binnen; zij maakten eene eerbiedige buiging en gaven het bovengenoemde lied zeer netjes geschreven over. «De kinderen laten u duizendmaal groeten en bedanken voor het genotene van gisteren avond», sprak de knaap.

«George en Marie, ik dank u wel,» zei mevrouw Gerhard, «gij hebt schoon gezongen, komt maar allen eens binnen.» In een ommezien was de kamer vol. Ze moesten nu dat lied nog eens zingen, en kregen toen ieder nog een kerstkoek. Zij beten er niet in, maar keken haar met

glinsterende oogen aan; daarna kwamen zij ons allen de hand geven en trokken af.

Een klein meisje bleef aan de deur staan. «Grietje,» zei mevrouw, «gij hebt mij stellig iets te zeggen.» Het kind trad verlegen nader. «Hier, lieve moeder!» en meteen reikte ze een prachtige groene residastruik in een bloempot over. — «Is die mooie bloem voor mij?» — «Ja moeder!» «Waar hebt ge die dan gekregen?» — «Van grootvader, die zendt hem u!» — «Lieve kind ik dank u, zie dat is lief van u. Ik zal die bloemen goed bewaren. Groet uw grootvader van mij, en zeg hem, dat ik hem hartelijk bedank. Goeden nacht, lief kind.»

Wij waren weder alleen. «Gij beleeft inderdaad Kerstvreugde,» zei ik. «Ja dat doe ik,» antwoordde de lieve vrouw. «God zij gedankt. Wat zoudt ge er van denken als wij de kinderen eens een tegenbezoek brachten? Onze vriend vertrekt morgen en hij moet toch ons kinderhuis eens zien.»

Dat was eene goede gedachte. De mantels werden omgeslagen, er viel niet veel tijd te verliezen. Daar gingen wij over het witte sneeuwveld; de heuvel boven ons lichte helder en tusschen de bevroren takken der pijnboomen fonkelden de sterren, alsof de engelen ze rondom den Kerstboom aangestoken hadden.

«Ziet gij die hut daar aan de linkerzijde?» vroeg mij mevrouw Gerhard.

«Ja wel, wie woont daar?»

«Daar woont de grootvader van de kleine Grietje. Die is eigenlijk niet uit Karda maar uit de nabuurschap. Gij hebt hem wel gezien; hij was gisteren avond bij ons, die

oude man met dat sneeuwitte haar. Dit is reeds de zesde Kerstavond, dien hij met ons viert. Hij was vroeger in ellendigen toestand, ofschoon wij niets van hem wisten. Een bedelknaap van twaalf jaren kwam iedere week bij ons in de keuken en bracht kreeften of andere visch, dien hij te koop aanbood; hij had ze zelf gevangen. Wij lieten hem nooit hongerig vertrekken. Toen zag hij ook menigmaal hoe de arme vrouwen uit onze Vereeniging vlas en wol kwamen halen, hoe zij hun werk afleverden en daarvoor meel, aardappelen en geld kregen. «Ach,» zei hij eens, mocht mijne moeder toch ook eens arbeiden; «maar die laat ons honger lijden.» Ik raadde den jongen aan, dat hij zijne moeder zou zoeken te overreden om ook bij ons te komen om arbeid en geld. Hij verhaalde toen, dat ze rondslenterde en het zieke vee genas bij de boeren, maar niets in huis bracht, en ook de vader was te lui om te werken; hij zou de volgende maand uit het huis gezet worden daar de huur niet betaald was. De jongen beloofde al zijn best te doen om moeder aan het werk te krijgen. Daags daarna is hij er reeds weder en vraagt om vlas, zijne moeder zal spinnen. Geen week verloopt daar komt hij weder aanrennen met een gloeiend rood aangezicht, en brengt het gesponnen garen. Gij hadt zijne blijdschap eens moeten zien toen hij met een zakje meel en nieuw vlas weer huiswaarts keerde: hij sprong van blijdschap. Nu kwam ook de vader: die zag er erg haveloos uit en de brandewijn droop hem schier uit neus en oogen. Met dezen ging het waarlijk zwaar genoeg. Hij ontving van ons een stuk heideland en een geit. Ook een Bijbel kreeg hij. Wij hielpen

hem de hut bouwen, zijne vrouw en de jongen deden ook meê. Eene dochter van hem was reeds getrouwd, van haar is die kleine Grietje: wij hebben dat kind hier in huis genomen toen haar vader stierf; ze was anders aan den bedelstaf geraakt. En haar grootvader, de oude Christiaan heeft best opgepast, de brandewijn moest het huis uit, de arbeid kwam er in. Zijn stuk hei is nu een zeer goede akker, in den stal staat eene koe, en zijn jongen, aan wien hij dit alles in den middellijken weg verplicht is, is knecht bij mij geworden. Hij is de beste van allen en vreest God van gansch harte.»

«En de vrouw van den grijsaard?» vroeg ik.

«Die is voor een jaar gestorven; — zij ging heen in het geloof aan haren Heiland. Hoort gij dat koraalgezang?»

Wij waren aan het kinderkuis. De vensters waren allen gesloten; maar het Kerstlied klonk door de kieren heen. Toen wij klopten deed eene boerin open.

«Mevrouw Gerhard!» riep ze. Allen stonden op om ons te groeten. «Blijft maar zitten, lieve kinderen!» riep de vrouw. Wij komen u een kerstbezoek brengen, hier is een gast uit Deutschland, die wil eens zien hoe het u gaat.»

Nu kon ik alles eens opnemen. In den haard brandde een helder vuurtje, daarbij stond het spinnewiel van de pleegmoeder. Aan beide kanten stonden twee banken, op de eene zaten de knapen, op de andere de meisjes, sommigen harer hadden de poppen op den schoot en de knapen hun speeltuig en versjes. Enkelen sneden wandelstokken en vischhengels. Ik vroeg hun waartoe deze dienden.

«Die verkoopen wij,» zei een klein kereltje.

«En wat doet gij met dat geld?»

«Dat is voor de arme kinderen in Lapland.»

«Ei, dat is mooi! Dien hadt gij toch ook een kerstgeschenk moeten zenden.»

«Ja wel zeker, dat hebben wij ook gedaan.»

«Wat dan?»

«De meisjes hebben kousen gebreid, en wij hebben platen en versjes en appelen gezonden.»

«Prachtig,» zei ik; «de eene arme moet voor den andere zorgen; dat gaat bij ons te lande ook zoo. Weet gij ook een mooie geschiedenis?»

«O ja, wel meer dan een,» zei de knaap.

«En wat geeft gij mij, als ik er u nog een bij vertel?»

«Een appel.»

«Goed, ik houd u aan uw woord.»

«Deze heer wil u eene geschiedenis vertellen,» riep mevrouw Gerhard.

Daar gingen alle ooren open, en ik vertelde de mooie geschiedenis van de arme vrouw Dortel. Misschien kent mijn lezer die ook wel, anders wil ik haar wel meedeelen, maar in een ander boekje: zij is er groot en mooi genoeg voor, en dit zou te dik worden. Mijn te Zweedsche vriendjes en vriendinnetjes hadden recht veel plezier; ik moest mijn best doen om mij in hun taal goed uit te drukken, maar dat ging nog al. Nu ik verdiende mijn appel en kon er nog wel tien bij krijgen, die ik echter niet aannam. Maar ik zeide hun: «Daar gij zoo mild zijt mag ik ook niet gierig wezen. Ik vertel u nog meer. Bij ons in Hamburg is een groot huis; ook al te maal vol arme jongens en meisjes.

Daar is een schoone groote bidzaal, waarin iederen morgen en avond vele heerlijke liederen worden gezongen en het gebed gedaan. Aan de wanden hangen schoone afbeeldingen en groen en bloemen, — zelfs in den winter ontbreekt het groen niet, — en in het midden een groote kroonkandelaar. Als nu de adventstijd komt, dan wordt de kroonkandelaar een krans opgezet van heldere waskaarsen. En iederen adventsdag steekt de schoolmeester een licht meer aan; hoe meer kaarsen er branden des te nader komt de heilige Kerstdag met het kindje in de kribbe. En als ten langenleste de geheele kroon vol lichten staat, daar komt uit het bosch de mooie sparreboom, menigmaal geheel wit beregend of besneeuwd: dan is het Kerstavond. Evenals bij u. Maar er is nog meer gebeurd; ettelijke dagen hebben onze knapen de armen in de buurt wezen bezoeken en hebben hen in het Rauhehaus verzocht. Daar staat een groote tafel gedekt en vele lichten daarop. De armen komen en schikken bij. Eerst wordt hun uit den Bijbel voorgelezen en dan zingen de kinderen hun schoonste kerstliederen, terwijl de armen, kreupelen en blinden een goed maal eten krijgen. Zoo praatte ik maar voort en de kleinen werden het luisteren niet moede; maar het werd laat. Daar kwam de schoolmeester weer aan om met de kinderen avondgodsdienst te houden. Hij las hun voor uit den brief aan de Efezers:

»Geloofst gij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke en hemelsche zegeningen door Christus.» Daarover sprak hij zeer eenvoudig en hartelijk en deed weder een innig gebed.

Wij konden nu niet langer blijven, de kinders moesten

naar bed. Door de ijskoude avondlucht waren wij teruggekeerd en zaten weder vertrouwelijk bij de lamp. Ik wilde nog afscheid nemen van mijne Zweedsche vrienden; want morgen vroeg moest ik weg. Nog langen tijd spraken wij over de zegeningen, die God geeft aan allen, die het wèl meenen met de arme broeders en zusters, welke Jezus achterliet en bij testament aan zijne vrienden vermaakte. Zij, die daarin getrouw bevonden worden, zullen ook gereed zijn als het geroep wordt vernomen: »De Bruidegom komt, staat op, gaat uit Hem tegemoet.” »Dat is de schoonste advent, die ooit komen kan!” riep mevrouw Gerhard. »En dan breekt het eeuwige Loofhuttenteest aan!” antwoordde ik.

Mijn tijd was om. Den volgenden morgen moest ik voort. Reeds zeer vroeg stond de slede voor de deur. Een hartelijke handdruk met een hartelijk: »vaarwel” — en ik snelde voort over ijs en sneeuw, terwijl ik mijn neus in mijn mantelkraag verbergde om hem voor bevrozen te bewaren. Nog eens keek ik om met een: »God zegene en behoeve u, geliefd Herrestad!” op de lippen.

Ik had een heerlijk Kerstfeest gevierd.

En gij lezers, hoe is het u bevallen?
